

SDom., 285 «lo que se hace de balde o sin motivo»), *baldero* «baladí, infame» (*Mil.*, 674, 676); encara «vano» o «mal» en el *Recont. de Alixandre* morisc arag. del S. XVI (amb *balderia* ('mala acció'); ast. *balderu* «desocupado, ocioso, folgao» (Rato), gall. *valdeiro* «vacío, desocupado» (Vallad.; 1850, *RLus.* VII, 228). No podem pas dir que la identificació amb *baldeo* i, a través d'aquest amb *en balde* i l'àr. *bâtil*, que jo admetia allà (igual que Schuchardt, *ZRPh.* xxxii, 467) sigui una idea mancada de base semàntica i castellana, per bé que els dos mots no signifiquen pas ben bé el mateix, i sobretot *baldeo* té antigament el sentit de «desatinado, inútil» en els textos del S. XIII, i en totes les èpoques el matís predominant de 'ermot', «tierra que no se labra» [ja Nebrija] 15 tan estrany al cat. *balder*.⁴

Cal renunciar, doncs, a obtenir de fora del català una confirmació completa de la independència o dependència de *balder* respecte del grup arabo-romànic de *baldar*. Els fets catalans, junts amb el quadro total, condueixen a una persuasió (incompleta) de la independència. Car l'etimologia de *balder* és ben improbable que es trobi en l'àrab si el mot és, com sembla, genuf des d'antic en català: llavors no pot venir de *bâtil* i la seva família, per la clara raó fonètica que ja he explicat en els articles *baldament* i *balda*. Amb aquest, en canvi, sí que es pot enllaçar. No sóc jo el qui troba que hi ha un nexa entre les dues idees, car ho donen per sobretot diversos observadors que no es preocupaven de l'etimologia; p. ex. 30 un poeta i observador valencianà, de tant sentit popular com el morellà Ga. Girona (sense esmentar *balder* per res), compara un *vestit bogal* amb una *balda* que entra de sobres. Ja hem vist que jo pensava en el moviment *balder* de la *balda* que es fica en l'agafador de la porta; i si escrivia això el 1947, després d'estudiar les menes de *BALDA* més amunt, comprenc que es pot partir de moltes menes d'anella: sempre són objectes de moviments folgats. Reconeguem també que podríem partir del germ. *BALD* 'anímós, audaç, ràpid', d'on surt *BALDAMENT* i des d'on tan fàcilment passariem a 'lleuger de moviments'. El caràcter antic i autòcton de *BALDUF* (també element bàsicament catalano-occità, estrany al castellà i a l'àrabic) reforça la probabilitat d'una creixença autòctona en l'element *bald-* ací present. En conclusió provisional, crec que l'enllaç amb *BALDA* és el més fundat, si bé el veïnatge de *balduja* (amb *baldufenc* i *baldufari*), el de *bald* i *baldament*, i el del castellanisme arrelat *baldar*, no podien deixar d'afavorir la consolidació i desenvolupament semàntic del mot. 50

DERIV.: De *Baldar*: *Baldador*; *baldadura*; *baldament* 'paràlisi' (Ruyra). De *balder*: *balderejar* (G. Maura), *baldejar* [detalls semàntics en Lab., 1839; Pons i Massaveu]. 55

1 «Falsar», *Alc.*; «estropier, faire cesser, fainéanter, chômer, ne rien faire», *RMa.*, etc., Dozy, *Suppl.* I, 95.—2 'Llevar forces' («entkräften», Schuchardt); 'esguerrar, deixar invàlid, esmussar' («despuntar la punta, embotar a otra cosa», *Alc.*). — 3 Perquè no 60

s'allegui que en castellà tampoc no és un mot de la literatura clàssica o medieval, he d'afegir ací coses que no vaig posar de relleu en l'estudi del DCEC sobre el mot castellà; car és poc (i poc rellevant, especialment quant a l'etimologia) el que de nou hi ha aportat l'article de RBSkelton en *RPhilCal.* xxv, 1971, 173-182, que podrà consultar directament qui s'hi interessi. Que no sigui gaire clàssic s'explica perquè fou en tota l'Edat Mitjana un mot especialment usual —com passa amb prou arabismes— entre els jueus: veg. les comprovacions que en dono allà, i també Yahuda, *RFE* II, 347. Detall també important per a nosaltres, perquè, sobretot el vocabulari, entre els sefardites, tendia, ja molt abans de l'expulsió, a contagiarse des d'un jueu als de les altres nacions hispàniques: si el mot per conducte dels jueus cast. ja havia començat a usar-se entre elements jueus nostres i xuetes, això facilitava a la llarga una admissió general, si bé els cristians vells hi restaven per molt temps refractaris. D'altra banda el mot s'introduí aviat en els dial. cast. (ast. *abaldar* «*abaldase* la xente d'un miemburu, y a veces de toos, pel romatizmu e peles humedades», Rato; alt-arag. ant., ja 1380 «un rozin... *bal-tado* de la pierna ezquerra», *BRAE* II, 555) i en l'ús ja més correcte dels castellans de llengüatge arrufianat (parla el pícaro Arrumaco: «este señor... que si no sabe bien guardar la ropa, / arrastra una pandilla, cuanto topa; / aunque si de la bolsa estoy *bal-dado*, / ¿qué me quiere usted más arrastrado?», c. 1630 en els *Entremeses*, de Quiñones de Benavente, p. 548) i dels andalusos més cultes: car per a la suggerida derivació a través de *balde* és útil recordar que Nebrija definia *baldado* com a «cosa de *balde*: gratuitus». En fi, serà bo de fer memòria de la proposta que es féu d'altres etimologies: **INVALIDARE*, que jo ja tenia anotat en una cèdula meua de 1927, i després la proposà Moll (*AORBB* II, 64); ni jo ni el mateix Moll (*AlcM*) ja no hi creiem, entre altres raons perquè la fonètica exigiria si de cas l'inaplicable *VALIDARE*, ultra que la història del mot castellà i l'absència de tal ètimon en romànic, ens orienten cap a l'àrab. En aquella cèdula posava com a alternativa un gòt. **BAUDAN* derivat de *bauths* 'sord, mut, fat', d'on el nostre *BOIG*, però l'evolució fonètica ja no fóra viable, i *boig* ens ho mostra ben simplement. Realment l'etimologia aràbiga és inobjectable essent ferm el caràcter bàsicament castellà del mot. No fóra massa treballós de relacionar *baldar* amb la família de mots indoeuropeus que he indicat a *BALDA* per al probable origen d'aquest com a mot sorotàptic, però ací, en l'aspecte semàntic, la idea fóra forçada, i tota la història del castellà apunta cap a l'àrab. — 4 Vista la indecisió en què deixen els fets estrictament romànics, serà bo de no perdre de vista l'existència de mots i formes basques que hi queden a prop, per més que amb el problema de si són procedents de les terres romàniques adjacents, o bé amb arrel autòctona (llavors probablement homo-